

IETS OVER ONZE FLORA IN 1920.

Men zou verwacht hebben dat er thans voor de natuurwetenschappen betere tijden aangebroken waren, maar nog steeds deed zich de verlamme invloed van den oorlog gelden.

Tot datgene evenwel wat ons over den slechten tijd kon heenbrengen behoort dan toch nog altijd de Natuurhistorie en ik ben er dankbaar voor dat mijn medewerkers op floristisch gebied me hun trouwe hulp bleven verleen, waardoor ik in staat ben nog een en ander in ons Maandblad mede te deelen.

Over den tot nu toe onbekenden **man-vrouwelijken Hazelaar** bij Bunde is reeds in 't begin van 't jaar in 't Maandblad uitvoerig verteld.

Van de **Gewone Helmbloem** (*Corydalis solida*) werden door Rector Brouns op den Kruisberg bij Bunde 3 exemplaren met zuiverwitte bloemen gevonden.

't **Groene Nieskruid** (*Helleborus viridis*), dat eigenlijk 'n meer Zuidelijke plant is, komt hier en daar in groote hoeveelheid verwilderd voor, zoo o.a. langs de Worm bij Rimburch; bij Vleugendaal (Bochholtz) en in 't bosch bij Mechelen-Hoewel al deze plaatsen vrij ver van menschelijke woningen verwijderd liggen zal waarschijnlijk toch 't eerste exemplaar steeds van zaad uit tuinen afkomstig zijn. Dit jaar zag de Hr H. Stessen er veel in 't bosch „de Bekken” bij Crapoel (Gulpen).

De **Kruifhyacint** ontvingen we weer van meerdere nieuwe groeiplaatsen, n.l. van bij de Winterraak (van pater Fieck) en van den Kollenberg en Susteren (van den Hr. Kentgens).

Verschillende aardige kleurvariaties van gewone plantsoorten werden er ook dit jaar waargenomen. **Witbloemig Zenegroen** (*Ajuga reptans*) en **witte Heggewikke** (*Vicia sepium*) te Epen aan de „Hotskoel” door den Hr. P. Hermans, hoofdonderwijzer te Wahlwilder; de laatste ook veel in 't „Veugelke” te Merkelbeek door den Hr. W. Vroemen, hoofd der school. Te Epen ook Zenegroen met baksteenroode met rose en met heel lichtblauwe bloemen en veel **Akkerknautia** zonder **straalbloemen**. **Witte Akkerknautia** bij Caberg door den Hr. J. Pagnier; **witte Boschandoorn** door den Hr. H. Stessen bij Carls en veel **witte Marjolein** door Dr. Ploem te Vaals, bij „den Koning van Spanje” te Gulpen; **witte Ranunculus sardous** bij Kreckelberg (Schinnen) en zwavelgele in de kolonlei bij de Oranje-Nassau-mijn te Heerlen. Van beide is zaad uitgezaaid en reeds gekiemd.

Te Terworm (Heerlen) groeide aan den boschrand op één plek zeer veel **Heksenkruid** (*Circaea lutetiana*) met karmijnroode bloemen, kelken en bloemsteeltjes. Of deze kleur meer voorkomt kan ik in de Flora's niet vinden. Meestal wordt opgegeven wit of iets rose naar gelang de belichting. 't Heksenkruid groeit meestal onder houtgewas in schaduw; de exemplaren te Terworm hadden volop licht, terwijl er vlakbij in 't bosch alleen witte groeiden.

Dit jaar zag ik weer enkele zeldzame **Braamsoorten**; die zal ik echter maar niet noemen, daar zich niemand voor dit stekelige geslacht schijnt te interesseeren, ofschoon er vele toch ongetwijfeld tot onze mooiste bloemheesters behooren en sommige bijzonder smakelijke en groote vruchten dragen; daar zijn de kinderen dan ook gauw bij!

Er is dit jaar pas weer wat graan uit Amerika

binnengekomen, aanvoerplanten waren er dus nog nauwelijks te verwachten.

De oude adventiefterreinen bij de graanmagazijnen te Sittard zullen dit jaar door uitbreiding van 't spoor verdwijnen. Slechts enkele der talrijke vreemde planten hebben er nog stand gehouden en wel 't meest één- of tweejarige gewassen, zooals *Delphinium*-, *Anthemis*- en *Chenopodium*-soorten, *Rumex pulcher* enz. Van de overblijvenden zag men nog den weinig of niet gestekelden vorm van de **Akkervederdisiel**, met haar zeer lange worteluitloopers.

'n Adventieve die nog niet in ons land was waargenomen, ontving ik van den Heer Dormans, Hoofd der school te Heerlerbaan, n.l. de groene vorm der **Pijlkruiders** (*Lepidium Draba* L., var. **matritensis** (Pau) Thell.), deze vond hij langs den tram bij Heerlerheide. Niet alleen missen de bladen de grijs-groene beharing der type, maar ze zijn ook langer en smaller. Ook deze plant heeft zulke lange taaie worteluitloopers, dat ze nauwelijks meer uit te roeien is.

Van de prachtige en zeldzame **Teere Wikke** (*Vicia tennifolia* Rth.) groeide er 'n krachtige plant langs 't spoor bij Breinder (Schinnen).

De Heer P. Hermans (Wahlwilder) vond in 't gras bij 'n villa te Houthem 'n exemplaar van 't **Muskusplantje** (*Minulus moschatus* Dougl.). Vroeger werd dit hier veel in pot gekweekt, niet als sierplant, als zodanig beteekent 't niet veel, maar om vliegen te weren.

Deze Noord-Amerikaansche geurde vroeger sterk naar muskus. 't Schijnt dat in de laatste jaren haast geen exemplaren met zoo'n sterken geur meer bestaan; ook 't Houthemsche is vrijwel reukeloos. Men meent dat deze plantsoort de cellen die de reukstof afscheiden verloren heeft omdat thans de bestuiving door andere insecten plaats heeft. Bezit een onzer leden soms nog de oude echte soort?

* * *

Misschien loont 't voor sommigen de moeite nog eens een kijkje te nemen in de vroegere Brunsummerheide. Na de drooglegging hebben aan de randen van 't veengebied nog enkele taaie soorten 'n poosje stand gehouden; ze hebben daartoe evenwel hun groeiwijze moeten veranderen. Zoo vormt 't **Moerashertshooi** (*Hypericum helodes*) thans dichte kussens van korte liggende stengels, waarbij de bladen dakpansgewijze over elkaar reiken, en aan den top zich nog enkele geslotenblijvende bloempjes bevinden. De **Beenbreek** (*Narthecium ossifragum*) lijkt wel 'n vegetatie van Zeggen of Grassen zoo kort zijn de bladen gebleven; haar anders zoo warme gele bloemsterretjes schijnt ze niet meer te kunnen ontwikkelen. De **Vleugeltjesbloem** (*Polygala serpyllacea* Whe) moest zich ook al bekrimpen, men zou ze voor Tijn houden, ware 't niet dat ze nog een paar diepblauwe bloempjes ten toon spreidde. Hier en daar glinstert zelfs nog wat **Zonnedauw**. Van de prachtige Orchissen, die weleer zoo'n kleur en leven gaven aan 't geliggroene veenmoslandschap, zijn nog slechts enkele armzalige individuen overgebleven. 't Waren vooral kruisingen tusschen de Gevlekte en de Vleeschkleurige Orchis, die hier plaatselijk constant geworden waren en zelfs de stamouders bijna verdrongen hadden. Ze kwamen er in zooveel vormen voor dat 't onderzoek dezer bastaarden nog lang niet was afgesloten. Niemand had ooit kunnen vermoeden dat de Brunsummerheide

zooveel schatten op floristisch gebied herbergde.

Zoo ontmoeten we nog allerlei andere, eens zoo fleurige kinderen der Veenflora, die zich thans onder andere vormen voordoen. Men kan sommige vergelijken met de landvormen van waterplanten, maar 'n afzonderlijken nieuwen naam zijn ze niet waard; 't zijn slechts voortbrengsels van den strijd om 't bestaan, waarin zij 't onderspit zullen delven, omdat hen 't voornaamste wapen, 't water, werd ontnomen, terwijl hun bureu, de heideplanten, al even spoedig het terrein zullen in beslag nemen, dan zal 't straks met de Veenflora in ons gewest voor goed gedaan zijn.

Nuth.

A. DE WEVER.

MIERENBOEKJE PATER H. SCHMITZ.

Tegen den prijs van f 2.— per exemplaar zijn nog altijd „Mierenboekjes” van Pater Schmitz verkrijgbaar in het Museum, Looiersgracht.

AANWINSTEN VOOR DE BOEKERIJ.

Van Mevrouw Theunissen-Dohmen te Maeseyck ontvingen wij eene uitgebreide collectie brieven, afkomstig uit de nalatenschap van Dr. Ed. Pergens en aan hem gericht door wetenschappelijke mensen van naam.

Waar deze brieven haast allemaal handelen over geologische-palaeontologische onderwerpen en niet zelden betrekking hebben op zaken, welke zich in de collectie van Dr. Pergens bevinden, behoeft 't geen betoog, dat ze eene kostbare aanwinst voor ons museum en boekerie mogen heeten.

't Handschrift dezer correspondenties vergelijken de met etiketten in des dokters verzameling valt 't vaak zeer gemakkelijk te achterhalen door wie de fossielen aan Pergens gestuurd en niet zelden ook gedetermineerd werden.

Er zijn brieven bij o.a. van Dr. Th. Engel, G. Dollfus, Prof. Dr. A. Koch, A. Briart, J. Jullien, A. W. Waters, E. Jelly, Dr. Lewis, E. Hicks, enz.

Baas Becking L. H., *Staphylaea colchica* Stev., var. *Laxiflora* N. Var., (mededeelingen van de Landbouw-Hoogeschool enz., Wageningen).

Baas Becking L. H., Beschrijving van de Botanische tuinen te Kew bij Londen, naar aanleiding van eene studie in Aug. 1919 (Mededeeling etc., idem).

Dr. E. D. van Oort, de vogeltrek en zijn tegenwoordig experimenteel onderzoek, Rede oij de aanvaarding van het buitengewoon hoogleeraars ambt aan de Rijks-universiteit te Leiden, uitgesproken op 1 Dec. 1920 (v. d. schrijver).

Van de familieleden van wijlen ons medelid den heer H. J. Schoonhoven ontvingen we: eene com-

plete serie Maandbladen, uitgegeven door het Natuurh. Gen. in Limburg vanaf Aug. 1912—Febr. 1917;

Naamlijst van Nederl. Macrolepidoptera volgens den catalogus van Staudiger en Rebel (1901), bewerkt door Dr. J. Th. Oudemans en J. A. Snijder (Amsterdam, 1912);

Systematische Verzeichnis der Mitteleuropäischen Grosz-Schmetterlinge, (nach dem Katalog der Lepidopteren des palaarktischen Faunengebiets von Dr. O. Staudinger und Dr. H. Rebel (Berlin, 1901);

Entomologische Berichten, uitgegeven door de Nederl. Entomol. Vereeniging, No. 92, 93, 94;

Natuurmonumenten van Nederl. Indië, mededeelingen over Ned. Indische natuurmonumenten, uitgegeven door de Ned. Indische Vereeniging tot Natuurbescherming, mededeeling no. 2, *Rafflesia*-natuurmonumenten in Sumatra door T. Otlander (met 3 platen);

Idem, mededeeling no. 4, botanisch overzicht der *Rafflesiaceae* van Ned. Indië, met determinatietabellen en soortbeschrijvingen; in hoofdzaak van Solms-Laubach, bewerkt door Dr. S. H. Koorders (met 19 platen).

Exotische Falterpracht. 50 exotische Schmetterlinge in ihren Originalfarben, herausgegeben von Theodor von Sosnosky, Verlag von E. A. Seemann in Leipzig, 1914.

AANWINSTEN VOOR HET MUSEUM.

Van den heer Pierre Cremers, Hoensbroek: blauwe reiger.

Van den heer Paul Marres, Maastricht: enkele nog niet gedetermineerde beenderen van zoogdieren uit löss te Belvédère.

Van den heer Max Janssen, Stein: enkele nog niet gedetermineerde fossielen uit grindgroeven te Geulle en te Stein.

Van den Eerw. Pater Ferd Eussen, Urmond: een brok steenkool, waarin zich een nog niet gedetermineerd mooi zichtbaar stuk hout bevindt.

Van N. N. drie mooie fragmenten van wervels (rug- en zijplaten) van eene schildpad (*chelon*) uit den St. Pietersberg.

Van den Z.Eerw. Heer A. Kengen, Caberg: een nest van de dwergmuis, gevonden te Geulle.

NIEUWE LEDEN.

De heeren: Dr. A. Muskens, Maastricht; A. Hagdorn, lid van den Gemeenteraad, Maastricht; Pierre Cremers, Oudenhof, Hoensbroek; Joh. Th. v. d. Zwaan, Cabergerweg, Maastricht.